

Din „Cartea exemplor”

În iunie 2007, am început o *Carte a exemplor*, din care am publicat fragmente în *Ziarul de Bacău*. Am întrerupt-o, pentru a da prioritate altor teme. Cred că a venit momentul de-a o continua. Contribuția mea constă – deocamdată – în selecția și ordonarea materialului, cât și în punerea unor titluri care să facă mai ușor de receptat sensul fiecărei „fișe”. În majoritatea cazurilor, acesta e nevoia de morală. (Const. Călin)

„Cultura interioară”

„Nu era mai instruit decât noi [referire la un personaj din romanul *Peter Moor*], dar cred că posedă o largă cultură interioară: stăpîn pe inima și spiritul său, el reflecta cu liniște, dreptate și indulgență asupra lucrurilor care îl înconjurau. El voia să fie astfel și așa era. De aci am învățat că voinea are de zece ori mai multă valoare decât știința” (F. - W. Förster, *Școala și caracterul*, Ediția a III-a, Ed. Cugetarea Georgescu Delafraș, 1940, p. 17).

Diferențe

„Sînt vii în amintirea noastră impresiile culese de Dr. [Nicolae] Lupu la un congres al țărăniștilor cehoslovaci, la care a fost invitat. Intrînd în sala congresului, îl surprinse enorm lipsa porturilor țărănești: erau numai surtucari, toți cu ziare și programe în mîna citeau și comentau. Atunci întrebă pe însoțitorul său: «Am înțeles ca la un congres al Partidului Țărănesc să văd în sală în majoritate țărani». I se răspunse: „Aceștia sînt țărani noștri, nici unul dintre-înșii n-are mai puțin de patru clase secundare». Ne este deci ușor să pricepem cum a ajuns tînăra țară cehoslovacă atît de

bogată și în plin progres” (S. M., „Cultura la sate”, în *Aurora Bacăului*, 1, nr. 5, 5 mai 1927, p. 1).

Fariseismul neofiților

„Omul care de ieri și-a căpătat idealul, acela îl strigă. Omul care l-a avut toată viața lui, acela îl șoptește; păgînul care a călcat

Zigzaguri

întîia oară pragul bisericii, acela răcnește credința sa către Dumnezeu blînd al creștinilor, iar acela care l-a păstrat în sufletul său găsește că și șoptirea ușoară a unui cuvînt de închinare este o îndrăzneală” (Nicolae Iorga, *Discursuri parlamentare*, Ed. Politică, 1981, p. 324).

Emigranți interbelici

„Criza, dezorganizarea administrativă și economică, și banditismul unor guvernări din toate timpurile de la război încoace au născut cel mai temut flagel al vremii: Șomajul. Noi n-am știut ce este șomajul pînă acum. [...] Atunci s-a hotărît ca lucrătorii care nu mai au ce munci în țara noastră să se trimeată cu turma în Franța, pentru muncile agricole și industriale. [...] Atestarea aceasta, care se face în fața lumii întregi, că România Mare nu-și mai poate hrăni [co]naționalii, din cauza sărăciei, mi se pare înduioșătoare. Unde este orgoliul nostru național de altădată? Și pe urmă, putem fi așa siguri că cei exilați vremelnice de sărăcie se vor mai întoarce? Cine garantează că primul coltuc de pîine nu va țintui pe vecie pe lucrătorul nostru în meleagurile Franței?” (P. Nicolau-Stoika, „Vin cocorii...”, în *Bacăul*, seria VI, nr.

55, 10 martie 1929, p. 1).

Incompatibilități

„Dumnezeu și lumea sînt doi stăpîni de neîmpăcat, care nu se înțeleg deloc. Un cărbunar căuta să locuiască la un loc cu un curățitor de haine; curățitorul, însă, i-a spus: «Este cu neputință, omule, să locuim amîndoi într-o casă; mă tem ca nu cumva tu să înnețrești ceea ce albesc eu». Ce funingine, ce prăfărie, ce întuneric este grija lumii. Cum înnețrește, cum orbește, cum întunecă ochii cugetului și nu-i lasă să vadă curat pe Dumnezeu! După cum nu-i cu putință să locuiască în același atelier cărbunarul și curățitorul, tot așa nu-i cu putință să se găsească la un loc într-un suflet grija lumii și gîndul lui Dumnezeu. «Într-o minte tulburată și cuprinsă de griji, spune marele Chiril, n-are loc nici gîndul faptelor bune, nici chiar harul lui Dumnezeu»” (Ilie Miniati, *Didahii și predici*, Ed. Buna Vestire, 1995, p. 275-276).

Estetica brazdelor

„Și încă un lucru, nu mă rabdă inima să nu vă îndemn, acum cînd închei această scrisoare: cînd isprăviți arătura, trageți brazde drepte și frumoase la capătul locului, să-i stea și bine. Sînt unii care isprăvesc o brazdă

scurtă, alta lungă, alta în mijlocul drumului, de parcă-ți zgîrie ochii când te uiți la arătură. O fi lene, o fi neștiință, o fi nesimțire, nu știu. Dar pămîntul cere să fie și el frumos – și cui îi place frumosul, dă dovadă că e un om cu simțire“ (Ion Mihalache, „Scrisoarea treia către plugari“, în *Bacăul*, 7, nr. 81, 9 septembrie 1929, p. 3).

Fiul miliardarului

„Acei care aud că miliardarii americani trăiesc fără să facă nimic, bucurîndu-se numai, sînt foarte greșiți. Pe lîngă că spre a strînge acele imense averi, toți au muncit din greu, dar mulți din ei neluînd în seamă situația lor actuală pun pe copiii lor să muncească pentru a învăța cum se cîștigă existența. Cel mai recent e cazul lui George Goetz Junior, fiul magnatului cărbunilor din Chicago, care a început să se inițieze în afacerile tatălui său ca simplu lucrător începînd în mine și trecînd prin toată filiera pînă la departamentul unde se fac livrările cărbunilor. El lucrează încă de acum șase luni pentru suma de 85 de dolari pe săptămîină și puțini din camarazii săi de lucru știu cu cine au a face, căci toți îl numesc simplu: George. În fiecare dimineață se duce la lucru, muncește 11 ore pe zi, și seara se întoarce acasă cu metroul [...]“ (*Universul*, 46, nr. 280, 1 decembrie 1928, p. 3).

Concurență

„O telegramă din Londra, cu data de 24 iunie a.c., răspîdită de agenția Rador și citită și în ziarele noastre de la 26 iunie, vorbește că în America s-a făcut o încercare vrednică de toată minunarea noastră. Industriașii de acolo au putut face ca, în 6 ceasuri și 4 minute, lîna tunsă de pe oi să ajungă un rînd de haine gata

de purtat. Industriașii engleji care au fost de față au spus că ei pot face aceasta și mai iute. În adevăr, în orașul Bradford, au putut face același lucru în 3 ceasuri, 20 de minute și 30 de secunde. Rîndul de haine a fost pe măsura d-lui Thomas, ministrul dominioanelor engleze, care zice că-l va purta în vremea călătoriei pe care are de gînd s-o facă în Canada“ (Arhim. Scriban, „Ierarhia valorilor în viața noastră“, în *Viitorul*, 19, nr. 24, 15 decembrie 1931, p. 3).

„Demn de iubire“

„Bun era el, de o bunătate supraomenească: lui Richard Wagner, amicul și ginerele său, care într-o zi îi spunea: «Știi, tată, ți-am furat unul din motivele tale pentru *Walkyria* mea!» – «Cu atît mai bine», îi răspunse Liszt, «cel puțin astfel, muzica mea va putea trece la posteritate» (M. Mărgăritescu, „Festivalul Liszt. Concertul d-nei Delavrancea“, în *Flacăra*, 1, nr. 15, 28 ianuarie 1912, p. 119).

„O veche glumă evreiască“

„Un miliardar vine la un șadhen (agent matrimonial), lăsînd să se înțeleagă că ar vrea să se căsătorească. Plin de zel, șadhenul începe de îndată să ridice în slăvi o fată nespus de frumoasă, ce ajunsese de trei ori la rînd Miss America, dar bogătașul dă din cap: «Frumos sînt și eu». Cu prezența de spirit caracteristică profesiei sale, șadhenul se apucă imediat să laude o altă partidă interesantă, ce dispunea de o zestre de mai multe miliarde de dolari. «Nu-mi trebuie» spuse bogătașul, «sînt și eu destul de bogat». Imediat șadhenul trece la un al treilea registru, aducînd vorba de o tînără care la 21 de ani era conferențiar în matematică, ocupînd în prezent, la numai 24 de ani, postul de profesor titular la

Catedra de Informatică a MIT [Massachusetts Institute of Technology]. «Nu-mi trebuie soție deșteaptă», spuse miliardarul cu dispreț, «deștept sînt și eu». La care șadhenul strigă disperat: «Pentru numele lui Dumnezeu, ce fel de soție doriți?» «Una *cuvîncioasă*», îi răspunse bogătașul“ (Konrad Lorenz, *Cele opt păcate capitale ale omenirii civilizate*, Ed. Humanitas, 1996, pp. 65-66).

Atitudine

„Moralitatea la noi a ajuns o noțiune foarte elastică [...] Cuvîntul *Artă*, ce derivă din latinescul *Ars*, o contracție din *Aretô*, înseamnă: virtute, forță. Dar cînd – gîndindu-te la cei ce făceau «artă pentru artă» – scrii «porcărie pentru porcărie», nu te poți justifica nici în fața lumii nici în fața ta însăși. Cu ce se va putea plăti tineretului ultimul dram de nevinovăție ce i se răpește? Așa fiind, cum pretind profesorii să aibă copiii lecția de chimie sau de matematică în minte, cînd după o seară de spectacol duc adulterul în suflete!“ (Olga Nicolau-Stoika, „Imoralitatea în artă“, în *Bacăul*, 6, nr. 50, 3 februarie 1929, p. 1).

Statistică

„România de astăzi [1938] numără numai 12.121 biserici. Cîrciumile cu băuturi alcoolice sînt 164.000 la număr. Deci cum se exprimă revista *Poporul românesc*, 12 temnițe sufletești și trupești în jurul fiecărei biserici“ (*Moldova*, 2, nr. 54, 22 mai 1938, p. 3).

Sfat

„Să veghem ca plăcerile să fie reale și nu închipuite. Facem multe lucruri pentru că ne spun alții că sînt plăceri. Dacă le-am pune alt nume, am scăpa de ele“ (Sir John Lubbock, *Întrebuințarea vieții*, Ed. „Librăriei Universale Alcalay&Co“, [f.d.], p. 8).